

5. LES OPERACIONS MILITARS

- a. Les batalles de Madrid (juliol 1936 – març 1937)
 - b. L'ocupació del nord (abril – octubre del 37)
 - c. La fractura del territori republicà (novembre 37 – juny 38)
 - d. L'ocupació de Catalunya (juliol 38 – febrer 39)
 - e. La fi de la guerra (febrer – abril 39)
-

Els 33 mesos de guerra van travessar etapes diferents:

- 1) Grans batalles pel control de Madrid
- 2) Concentració al front del nord
- 3) Fase final pel control de la zona mediterrània.

Va durar prop de 33 mesos. L'exèrcit rebel, més ben organitzat i equipat, va portar la iniciativa gairebé sempre. Els republicans van actuar preferentment a la defensiva.

a. Les batalles de Madrid, Jarama i Guadalajara (juliol 36 – març 37).

Després de travessar l'estret de Gibraltar, els insurrectes (ajut dels italians i dels alemanys) van avançar cap a **Madrid per prendre la capital**.

Agost del 1936 ocupen Extremadura: coronel Yagüe

Setembre del 1936 ocupen Toledo, gral. Franco.

El govern de la República es trasllada a València (nov. 36).

El mesos de juliol i agost del 1936, des de Catalunya surten columnes de milicians cap al **front d'Aragó** per conquerir Saragossa i cap a Madrid (la columna Durruti).

S'organitza una expedició per reconquerir Eivissa i Mallorca. No s'aconsegueixen els objectius.

El novembre del 1936 té lloc la **batalla de Madrid**. Les forces republicanes aconsegueixen frenar l'ofensiva. Després del fracàs en les **batalles del Jarama (febrer 37) i de Guadalajara (març 37)**, **va ser la primera victòria republicana de gran ressonància**, els insurrectes decideixen avançar cap al Nord.

Febrer del 37, Queipo de Llano bombardeja i ocupa Màlaga, reduint el territori andalus a mans de la República.

b. L'ocupació del Nord (abril – octubre del 37).

Entre l'abril i l'octubre del 1937, es lliurà la **batalla del Nord**. Insurrectes comandats pel **general Mola**.

El domini franquista de l'aire va ser evident en el bombardeig indiscriminat de les ciutats, les infraestructures i les vies de comunicació de la cornisa cantàbrica.

El **26 d'abril**, la Legió Còndor alemanya va bombardejar la ciutat de **Guernika**. El juny, els franquistes van ocupar Bilbao i les zones industrials i mineres del País Basc.

Els republicans van llançar ofensives per frenar la pressió sobre la **zona nord el juliol (Belchite, a Saragossa, i Brunete, a Madrid)**. Santander cau l'agost del 1937 i Astúries dos mesos més tard.

Les derrotes republicanes van suposar que una zona de primera importància econòmica passés a mans dels insurrectes.

I també l'inici d'un èxode de civils fugint cap a zones republicanes.

c. **La fractura del territori republicà (novembre 37 – juny 38).**

Finals del 37, els republicans reformen l'exèrcit:

- comandaments professionals
- creació del Ejército Popular, integrant milícies i brigadistes internacionals (Brigadas Mixtas), i dirigit pel general Vicente Rojo, el defensor de Madrid.
- Ofensiva de Terol, hivern 37-38, que l'exèrcit republicà va ocupar.

El **febrer del 1938** les tropes de Franco van reconquerir Terol, van avançar sobre Lleida (3 abril) i van arribar al Mediterrani. **Catalunya quedava aïllada** de la resta del territori republicà.

d. **L'ocupació de Catalunya (juliol 38 – febrer 39).**

El govern de la República va concentrar totes les forces a la **batalla de l'Ebre**, la més llarga de la guerra i un dels episodis més importants de la guerra.

L'últim intent republicà per aturar les tropes franquistes i recuperar territori.

Va començar el 25 de juliol del 38 i acabà el 16 de novembre.

Va deixar el bàndol republicà delmat i va ser el preludi de la desfeta final.

- Tarragona, ocupada el 15 de gener del 39
- Barcelona, 26 de gener
- Girona, 4 de febrer → significa la fugida cap a França i l'exili de més de mig milió de ciutadans.

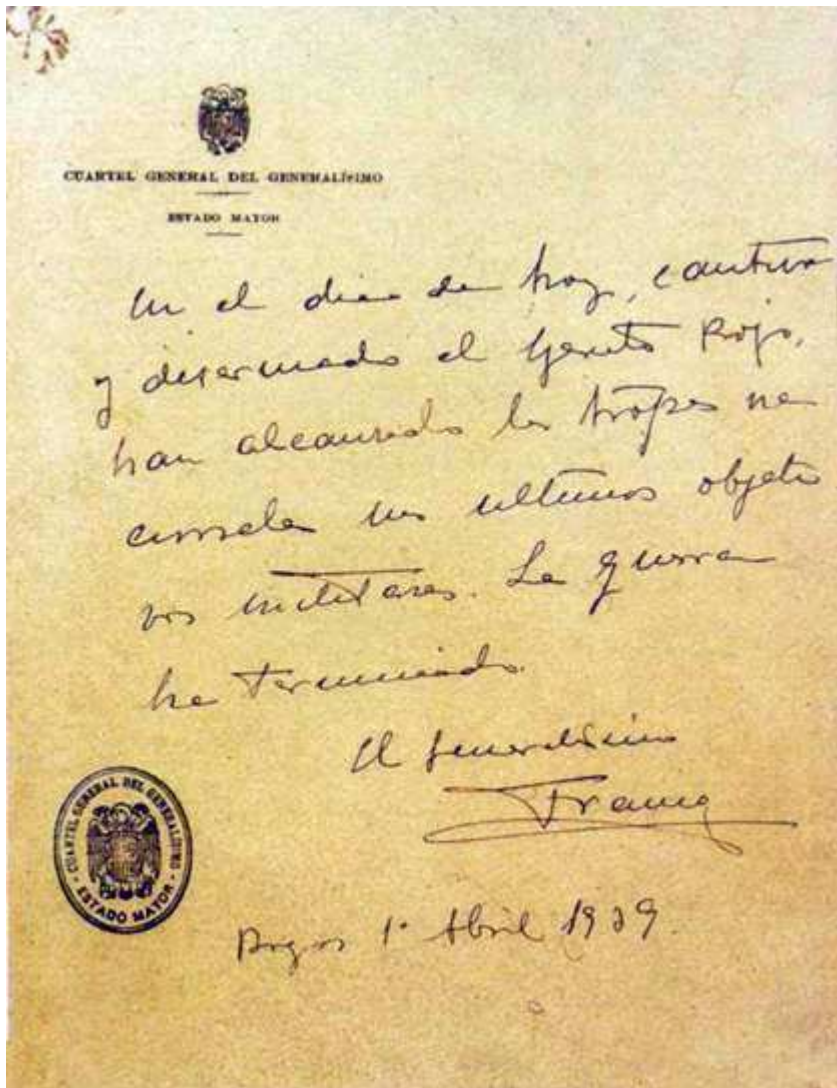
e. **La fi de la guerra (febrer – abril 39)**

Febrer 1939, l'únic territori republicà era la coneguda **Zona Centre**: Madrid, La Manxa i de València fins Almeria.

Març del 39: insurrecció contra el govern de la República pel coronel Segismundo **Casado**, responsable de la defensa de Madrid. Pretenia acabar la guerra amb una pau negociada amb Franco, però Franco volia una rendició sense condicions: el **28 de març**, Franco entra a **Madrid** sense resistència.

A partir d'aquí, la zona mediterrània va anar caient i

L'1 d'abril del 39, Franco signa a Burgos **l'últim comunicat de guerra** anunciant la derrota de l'exèrcit republicà i la fi del conflicte:

En el día de hoy, cautivo y desarmado el Ejército Rojo, han alcanzado las tropas los últimos objetivos militares. La guerra ha terminado.

*El Generalísimo
Franco
Burgos 1º Abril 1939*